

Επαναληπτικό διαγώνισμα στα Αρχαία Ελληνικά Προσανατολισμού Β' Λυκείου

ΟΝΟΜΑ:

Βαθμός

ΗΜ/ΝΙΑ: Κυριακή, 7 Απριλίου 2024

ΤΜΗΜΑ:

%

Διδαγμένο Κείμενο

50 μονάδες

Πλάτωνος, Πρωταγόρας, 321b-322b

Ἄτε δὴ οὖν οὐ πάνυ τι σοφὸς ὢν ὁ Ἐπιμηθεὺς ἔλαθεν αὐτὸν καταναλώσας τὰς δυνάμεις εἰς τὰ ἄλογα· λοιπὸν δὴ ἀκόσμητον ἔτι αὐτῷ ἦν τὸ ἀνθρώπων γένος, καὶ ἠπόρει ὅ τι χρήσαιτο. Αποροῦντι δὲ αὐτῷ ἔρχεται Προμηθεὺς ἐπισκεψόμενος τὴν νομὴν, καὶ ὄρα τὰ μὲν ἄλλα ζῶα ἐμμελῶς πάντων ἔχοντα, τὸν δὲ ἀνθρώπον γυμνὸν τε καὶ ἀνυπόδητον καὶ ἄστρωτον καὶ ἄοπλον· ἤδη δὲ καὶ ἡ εἰμαρμένη ἡμέρα παρῆν, ἐν ἣ ἔδει καὶ ἀνθρώπον ἐξιέναι ἐκ γῆς εἰς φῶς. Απορία οὖν σχόμενος ὁ Προμηθεὺς ἦντινα σωτηρίαν τῷ ἀνθρώπῳ εὕροι, κλέπτει Ἥφαιστου καὶ Ἀθηνᾶς τὴν ἔντεχνον σοφίαν σὺν πυρί - ἀμήχανον γὰρ ἦν ἄνευ πυρὸς αὐτὴν κτητὴν τῷ ἢ χρησίμην γενέσθαι - καὶ οὕτω δὴ δωρεῖται ἀνθρώπῳ. Τὴν μὲν οὖν περὶ τὸν βίον σοφίαν ἀνθρώπος ταύτη ἔσχεν, τὴν δὲ πολιτικὴν οὐκ εἶχεν· ἦν γὰρ παρὰ τῷ Δίῳ. Τῷ δὲ Προμηθεῖ εἰς μὲν τὴν ἀκρόπολιν τὴν τοῦ Διὸς οἴκησιν οὐκέτι ἐνεχώρει εἰσελθεῖν - πρὸς δὲ καὶ αἱ Διὸς φυλακαὶ φοβεραὶ ἦσαν - εἰς δὲ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ Ἥφαιστου οἴκημα τὸ κοινόν, ἐν ᾧ ἐφιλοτεχνεῖται, λαθὼν εἰσέρχεται, καὶ κλέψας τὴν τε ἔμπυρον τέχνην τὴν τοῦ Ἥφαιστου καὶ τὴν ἄλλην τὴν τῆς Ἀθηνᾶς δίδωσιν ἀνθρώπῳ, καὶ ἐκ τούτου εὐπορία μὲν ἀνθρώπῳ τοῦ βίου γίγνεται, Προμηθέα δὲ δι' Ἐπιμηθέα ὕστερον, ἠπερ λέγεται, κλοπῆς δίκη μετῆλθεν.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀνθρώπος θείας μετέσχε μοίρας, πρῶτον μὲν διὰ τὴν τοῦ θεοῦ συγγένειαν ζῶων μόνον θεοὺς ἐνόμισεν, καὶ ἐπεχείρει βωμούς τε ἰδρῦεσθαι καὶ ἀγάλματα θεῶν· ἔπειτα φωνὴν καὶ ὀνόματα ταχὺ διηρθρώσατο τῇ τέχνῃ, καὶ οἰκῆσεις καὶ ἐσθῆτας καὶ ὑποδέσεις καὶ στρωμνάς καὶ τὰς ἐκ γῆς τροφὰς ἤϋρετο.

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω προτάσεις, τη λέξη Σωστό, ή τη λέξη Λάθος, ανάλογα με το περιεχόμενό της. (4 μον.)

- α. Ο Επιμηθέας άφησε ἀκόσμητο και χωρίς ικανότητες τον ἀνθρώπο και τα ἄλλα ζῶα.
β. Ο Προμηθέας ἔκλεψε τις τέχνες της Αθηνᾶς και του Δία, για να τις δωρίσει στον ἀνθρώπο.
γ. Η ἔντεχνος σοφία της Αθηνᾶς χρειάζεται τη φωτιά για να τεθεῖ σε εφαρμογή από τους ἀνθρώπους.
δ. Ο Προμηθέας και ο Επιμηθέας μετά τις περιγραφόμενες ἐνέργειές τους δικάστηκαν για κλοπή.

A2. Βασιζόμενοι στο απόσπασμα «Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀνθρώπος ... τὰς ἐκ γῆς τροφὰς ἤϋρετο» να παρουσιάσετε συνοπτικά (σε περίπου 60 λέξεις), τις κατακτήσεις που προέκυψαν για τον ἀνθρώπο μέσω του δώρου της φωτιάς. (5 μον.)

A3. «κλέπτει Ἥφαιστου καὶ Ἀθηνᾶς τὴν ἔντεχνον σοφίαν σὺν πυρί - ἀμήχανον γὰρ ἦν ἄνευ πυρὸς αὐτὴν κτητὴν τῷ ἢ χρησίμην γενέσθαι - καὶ οὕτω δὴ δωρεῖται ἀνθρώπῳ.»: Σε ποιον ἢ σε τι αναφέρεται ἡ ἀντωνυμία τῷ που ἔχει υπογραμμισθεῖ στο παραπάνω εδάφιο; (1 μον.)

Μονάδες 10

B1. Να περιγράψετε τις ἐννοιες «ἐντεχνον σοφίαν» και «ἔμπυρον τέχνην», ὅπως τις χρησιμοποιεῖ ο Πρωταγόρας στην αφήγησή του. Μονάδες 10

B2. Να συγκρίνετε τον μύθο του Πρωταγόρα με τα ακόλουθα αποσπάσματα από την τραγωδία *Προμηθεύς Δεσμώτης* του Αισχύλου, σχετικά με την προσφορά του Προμηθέα στο ανθρώπινο είδος.

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ: Όμως ακούστε των ανθρώπων τα παθήματα,
πώς από νήπια που ήταν πριν, τους έκανα
πλάσματα με μυαλό και πώς τους έδωσα τη σκέψη. 445
Θα τα ιστορήσω όχι γιατί από τους θνητούς
έχω παράπονο, μα για να δείτε την αγάπη που τους έδειξα.
(...)
Κι ύστερα, ακόμα, υπέρτατη σοφία, τον αριθμό
τους βρήκα και τη γνώση των γραμμάτων, 460
μνήμη των πάντων και μητέρα των Μουσών.
Και πρώτος έξεψα τα ζώα στο ζυγό,
καματερά στη ζεύγλα ή στο σαμάρι υποταγμένα,
για ν' αναλάβουνε τους πιο βαριούς μόχθους του ανθρώπου,
κι έφερα στο άρμα, φιλιωμένα με τα γκέμια, τα άλογα, 465
αγλάισμα της βαθύπλουτης της πολυτέλειας.
Κι εγώ σοφίστηκα, όχι άλλος, τα λινόπτερα
πλεούμενα των ναυτικών τα θαλασσοδαρμένα.
Τέτοιες σοφές τέχνες βρήκα για τους ανθρώπους,
κι όμως για με δεν έχω τώρα τι να βρω 470
για να γλιτώσω ο δόλιος απ' τα πάθη μου!
(...)
Και πριν απ' όλα τούτο: όσοι πέφτανε άρρωστοι
δεν είχαν γιατρικό ή να το μασήσουν
ή να το καταπιούν ή να το αλείψουν πάνω τους, 480
μόνο καταμαραίνονταν χωρίς φάρμακα, ώσπου εγώ
τους έδειξα πώς τα ήπια βάλσαμα ν' ανακατεύουν,
αμυντικά μέσα για όλες τις αρρώστιες.
(...)
Να το έργο μου. Κι ό,τι πολύτιμο έχει η γη 500
κρυμμένο απ' τους ανθρώπους μες στα σπλάχνα της,
το μπρούντζο και το σίδηρο, το ασήμι, το χρυσάφι,
ποιος άλλος θα 'λεγε πως τους το έδειξε πριν από μένα;
Κανείς, το ξέρω, εκτός αν φλυαρεί κι ανοηταίνει.
Με δυο λόγια μάθε τα πάντα: όλες οι τέχνες 505
οι ανθρώπινες είναι δωρεές του Προμηθέα.
(μετάφραση Π. Μουλλάς)

B3. Να γράψετε στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω προτάσεις, τη λέξη *Σωστό*, ή τη λέξη *Λάθος*, ανάλογα με το περιεχόμενό της.

- α. Ο Σωκράτης αναζητούσε τη βαθύτερη αλήθεια των πραγμάτων.
β. Οι πρώιμοι διάλογοι του Πλάτωνα γράφτηκαν λίγο πριν από τον θάνατο του Σωκράτη.
γ. Ο Λύκων, ένας από του κατηγορούς στη δίκη εναντίον του Σωκράτη, ήταν πλούσιος βυρσοδέψης και γνωστός πολιτικός, που είχε εκλεγεί και στρατηγός το 409.
δ. Τα θέματα του διαλόγου *Πρωταγόρας* είναι στην ουσία δύο: ποια η φύση της αρετής και ποιος ο κατάλληλος δάσκαλος γι' αυτήν, αν πράγματι μπορεί να διδαχθεί.
ε. Ο Πρωταγόρας χρησιμοποιεί στον ομώνυμο διάλογο τρεις τρόπους για να εκθέσει τις απόψεις του: τον μύθο, τη διάλεξη και τον σχολιασμό των ποιητικών κειμένων. Μονάδες 10

B4. α. Να γράψετε από δυο ομόρριζα για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

έλαθεν, λοιπόν, χρήσαιτο. (μον. 6)

β. Για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις να εντοπίσετε μία λέξη του κειμένου από το πρωτότυπο, ετυμολογικά συγγενή: **μερίδιο, νόμος, δύσβατος, δεσμός.** (μον. 4). Μονάδες 10

Αδίδακτο Θέμα

50 μονάδες

Λυσίας, κατά Έπικράτους και τῶν συμπρεσβευτῶν (ἐπίλογος), 5 - 8.

στο: Lysias, Against Epicrates and his Fellow Envoys, by W.R.M. Lamb, M.A. Cambridge, MA, Harvard University Press; London, William Heinemann Ltd. 1930.

Ο Έπικράτης, που είχε σταλεί ως πρεσβευτής στην Περσία μαζί με άλλους Αθηναίους το 392 π.Χ., κατηγορήθηκε ότι πήρε χρήματα από τους Πέρσες κι εργάστηκε κατά των συμφερόντων της πατρίδας του. Στο παρόν απόσπασμα από τον τελευταίο εκφωνηθέντα επί της υπόθεσής του κατηγορητικό λόγο, ο οποίος στρέφεται και εναντίον των υπόλοιπων πρεσβευτών, ο ρήτορας προσπαθεί να πείσει τους δικαστές να μην αθώωσουν τους κατηγορούμενους, επηρεαζόμενοι από τον πλούτο και την δύναμή τους.

[3] (...) καὶ οὐ νῦν πρῶτον ὤφθησαν ἀδικοῦντες, ἀλλὰ καὶ πρότερον ἤδη δῶρων ἐκρίθησαν.

[5] καίτοι τοῦτο ἅπαντες ἐπίστασθε, ὅτι οὐχ ὅταν τοὺς μὴ δυναμένους λέγειν κολάζητε, τότε ἔσται παράδειγμα τοῦ μὴ ὑμᾶς ἀδικεῖν, ἀλλ' ὅποταν παρὰ τῶν δυναμένων δίκην λαμβάνητε, τότε πάντες παύσσονται ἐπιχειροῦντες εἰς ὑμᾶς ἐξαμαρτάνειν. [6] νῦν δ' ἀσφαλῶς αὐτοῖς ἔχει τὰ ὑμέτερα κλέπτειν. ἐὰν μὲν γὰρ λάθωσιν, ἀδεῶς αὐτοῖς ἔξουσι χρῆσθαι · ἐὰν δὲ ὀφθῶσιν, ἢ μέρος τῶν ἀδικημάτων τὸν κίνδυνον ἐξεπρίαντο*, ἢ εἰς ἀγῶνα καταστάντες τῇ αὐτῶν δυνάμει ἐσώθησαν. νῦν τοίνυν, ὧ ἄνδρες δικασταί, παράδειγμα ποιήσατε τοῖς ἄλλοις δικαίοις εἶναι, παρὰ τούτων δίκην λαβόντες. [7] ἤκουσι δὲ πάντες οἱ τὰ τῆς πόλεως πράττοντες οὐχ ἡμῶν ἀκροασόμενοι, ἀλλ' ὑμᾶς εἰσόμενοι* ἦντινα γνώμην περὶ τῶν ἀδικούντων ἔξετε. ὥστ' εἰ μὲν ἀποψηφιῆσθε τούτων, οὐδὲν δεινὸν δόξει αὐτοῖς εἶναι ὑμᾶς ἐξαπατήσαντας ἐκ τῶν ὑμετέρων ὠφελεῖσθαι · ἐὰν δὲ καταψηφισάμενοι θανάτου τιμήσητε, τῇ αὐτῇ ψήφῳ τοὺς τε ἄλλους κοσμιωτέρους ποιήσετε ἢ νῦν εἰσι, καὶ παρὰ τούτων δίκην εὐλιφέστε ἔσεσθε. [8] ἠγούμαι δ' ὧ ἄνδρες Αθηναῖοι, οὐδ' εἰ μὴ προθέντες αὐτοῖς κρίσιν, ἢ ἀπολογουμένων μὴ ἐθελήσαντες ἀκοῦσαι, καταψηφισάμενοι τῶν ἐσχάτων τιμήσαίτε, οὐκ ἂν ἀκρίτους αὐτοὺς ἀπολωλέναι, ἀλλὰ τὴν προσήκουσαν δίκην δεδωκέναί. οὐ γὰρ οὗτοι ἀκριτοὶ εἰσι, περὶ ὧν ἂν ὑμεῖς εἰδότες τὰ πραχθέντα ψηφίσησθε, ἀλλ' οἵτινες ἂν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν διαβληθέντες περὶ ὧν ὑμεῖς μὴ ἴστε, ἀκροάσεως μὴ τύχωσι. τούτων δὲ τὰ μὲν πράγματα κατηγορεῖ, ἡμεῖς δὲ καταμαρτυροῦμεν · καὶ οὐ τοῦτο δέδοικα, ὡς ἐὰν ἀκροᾶσθε αὐτῶν ἀποψηφιῆσθε · (..)

[10] καίτοι οὐ ταῦτα ἀγαθῶν δημαγωγῶν ἔστι, τὰ ὑμέτερα ἐν ταῖς ὑμέτεραις συμφοραῖς λαμβάνειν, ἀλλὰ τὰ ἑαυτῶν ὑμῖν διδόναι.

*Δεξιλόγιο ἐξεπρίαντο, ἀόριστος του ρήματος ἐξωνέρομαι-οὔμαι = εξαγοράζω.
εἰσόμενοι < οἶδα = γνωρίζω, [εδῶ:] γνωρίζω, μαθαίνω.

Γ1. Να μεταφράσετε τις §§ 5-6 του κειμένου («καίτοι τούτο ἅπαντες ... παρὰ τούτων δίκην λαβόντες.»)
Μονάδες 20

Γ2. Ποιά προτροπή απευθύνει ο ρήτορας τους δικαστές με την φράση του «νῦν τοίνυν, ὧ ἄνδρες δικασταί, παράδειγμα ποιήσατε τοῖς ἄλλοις δικαίοις εἶναι, παρὰ τούτων δίκην λαβόντες» (§ 6); Πώς δικαιολογεί την προτροπή αυτή και με ποια επιχειρήματα την υποστηρίζει στις §§7-8; Μονάδες 10

Γ3.α. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για την καθεμιά από τις λέξεις του κειμένου: (8 μονάδες)

- ἐκρίθησαν: το απαρέμφατο του ενεργητικού Αορίστου και εκείνο του μέσου Παρακειμένου.
- δικαίοις: τον αντίστοιχο συγκριτικό βαθμό.
- διαβληθέντες: το α' ενικό πρόσωπο της οριστικής του ενεργητικού Μέλλοντα και του ενεργητικού Παρακειμένου.
- πρώτον: το αριθμητικό ουσιαστικό που τού αναλογεί (σχετιζομένου με τον αριθμό εἰς - 1), στην ονομαστική του ενικού αριθμού.
- τήν ἀξίαν: τον αντίστοιχο υπερθετικό βαθμό.
- ἀγαθῶν: τον θετικό βαθμό του αντίστοιχου επιρρηματος.

Γ3.β. Να γράψετε το εἶδος καθεμιάς από τις αντωνυμίες που έχουν υπογραμμισθεί παρακάτω και να μεταφέρετε κάθε τύπο στο α' πρόσωπο. (2 μονάδες)

- ὥστ' (...), οὐδὲν δεινὸν δόξει αὐτοῖς εἶναι ὑμᾶς ἑξαπατήσαντας ἐκ τῶν ὑμετέρων ὠφελεῖσθαι.
- καίτοι οὐ ταῦτα ἀγαθῶν δημαγωγῶν ἐστί, τὰ ὑμέτερα ἐν ταῖς ὑμέτεραις συμφοραῖς λαμβάνειν, ἀλλὰ τὰ ἑαυτῶν ὑμῖν δίδοναι.

Μονάδες 10

Γ4.α. Να αναγνωρίσετε το εἶδος των προτάσεων που εκφέρονται με τα ρήματα που έχουν υπογραμμισθεί (3 μονάδες) · να δικαιολογήσετε μόνο την εισαγωγή εκείνης που εκφέρεται με το κολάζητε (1 μονάδα).

- Καίτοι τούτο ἅπαντες ἐπίστασθε, ὅτι οὐχ ὅταν τοὺς μὴ δυναμένους λέγειν κολάζητε, τότε ἔσται παράδειγμα τοῦ μὴ ὑμᾶς ἀδικεῖν.
- Ὅστ' εἰ μὲν ἀποψηφιεῖσθε τούτων, οὐδὲν δεινὸν δόξει αὐτοῖς εἶναι ὑμᾶς ἑξαπατήσαντας ἐκ τῶν ὑμετέρων ὠφελεῖσθαι.
- Ἦγοῦμαι δ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐδ' εἰ μὴ προθέντες αὐτοῖς κρίσιν (...) καταψηφισάμενοι τῶν ἐσχάτων τιμήσαυτε, οὐκ ἂν ἀκρίτους αὐτοὺς ἀπολωλέναι (...).

Γ4.β. Να αναγνωρίσετε το εἶδος του παρακάτω υποθετικού λόγου. Στη συνέχεια να τον μετατρέψετε ὥστε να δηλώνει την ἀόριστη επανάληψη στο παρόν και το μέλλον. (4 μονάδες)

- Ἐὰν μὲν γὰρ λάθωσιν, ἀδεῶς αὐτοῖς ἔξουσι χρῆσθαι.

Γ4.γ. Να αντιγράψετε τον παρακάτω πίνακα, συμπληρώνοντας το κάθε κενό με μία σωστή έγκλιση, ὥστε να δηλώνεται ο αντίστοιχος υποθετικός λόγος, σύμφωνα και με το παράδειγμα. (2 μονάδες)

Υπόθεση	Απόδοση	Εἶδος
εἰ + οριστική οποιουδήποτε χρόνου	οποιαδήποτε έγκλιση	το Πραγματικό
.....	.....	Αόριστη επανάληψη στο παρελθόν
.....	.....	Απλή σκέψη του λέγοντος

Μονάδες 10

ΤΥΧΗ ΑΓΑΘΗ • ΕΠΡΩΣΘΕ !!!